

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 1609

van **CARMEN RYHEUL**

datum: 11 augustus 2022

LYDIA PEETERS

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Kanaal Gent-Terneuzen - Gepland onderzoek naar de aanwezigheid van ijzervretende bacteriën

In het antwoord op mijn vraag om uitleg nr. 4287 van 30 september 2021 stelde de Vlaamse minister van Mobiliteit dat de aanwezigheid van ijzervretende bacteriën in een kleine jachthaven van Zelzate langs het kanaal Gent-Terneuzen een natuurlijk, geen abnormaal, fenomeen betrof dat geen gevaar zou vormen voor de volksgezondheid.

Niettemin zou er vanuit North Sea Port, de Vlaamse overheid en de Nederlandse overheid (Rijkswaterstaat) een grondig gemeenschappelijk onderzoek worden uitgevoerd met betrekking tot dit nieuwe verschijnsel, dat in de toekomst mogelijk een zeer grote impact kan hebben op al onze Vlaamse bevaarbare en onbevaarbare waterwegen.

Zopas verscheen in de pers (Radio 2, 9 augustus 2022) het bericht dat dit onderzoek - een onderzoek waarvoor alleen al de Vlaamse Regering een subsidie van maar liefst 500.000 euro zou verleend hebben - na de zomer 2022 van start zal gaan.

1. Blijft de verspreiding van deze (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën en hun verwoestende werking ten opzichte van metalen nog steeds beperkt tot de jachthaven van Zelzate langs het kanaal Gent-Terneuzen of werd de aanwezigheid van deze bacteriën intussen ook reeds op andere Vlaamse waterlopen en/of kanalen vastgesteld? Als deze bacteriën ook reeds elders opdoken, graag een overzicht van de knelpuntplaatsen alsook de schade die reeds aan metalen kunstwerken en vaartuigen op deze plaatsen werd vastgesteld.
2. Kunnen de Vlaamse minister van Omgeving en de Vlaamse minister van Mobiliteit verduidelijken:
 - a) Wie de concrete opdrachtgevers voor dit onderzoek zijn?
 - b) Welke instantie(s)/personen dit onderzoek zullen uitvoeren?
 - c) Hoeveel het totale kostenplaatje van dit onderzoek bedraagt, alsook op welke wijze en door welke instanties dit kostenplaatje zal gefinancierd worden (graag een opsplitsing van de bedragen per financieringsbron)?
 - d) Wat de finaliteit van de onderzoeksopdracht is, alsook welke concrete zaken er zullen onderzocht worden?
 - e) Op welke datum dit onderzoek effectief zal starten?
 - f) Wanneer de tussentijdse en eindresultaten ter beschikking dienen te worden gesteld door de onderzoekers, alsook op welke wijze de Vlaamse

parlementsleden, de pers en het brede publiek kunnen kennisnemen van deze resultaten?

3. Hebben de Vlaamse minister van Omgeving en/of de Vlaamse minister van Mobiliteit, vermits tal van onze waterlopen en kanalen niet aan de gewestgrenzen stoppen, intussen bij hun Nederlandse, Franse, Waalse en Brussels Hoofdstedelijke ambtsgenoten reeds navraag gedaan of deze (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën ook in waterlopen/kanalen van hun land/deelstaat intussen zijn opgedoken, alsook welke problemen en oplossingen door deze ambtsgenoten worden aangereikt? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wat waren de resultaten van deze bevraging?
4. In de wetenschap staan dergelijke ijzervretende bacteriën bekend onder de noemer 'Dissimilatory Metal-Reducing Bacteria', afgekort DMRB-bacteriën. Sinds 2017 wordt met deze bacteriën bovendien volop geëxperimenteerd om ze via modificatie nog krachtiger te maken, zodat ze op industriële schaal ingezet kunnen worden bij nanotechnologie, alsook bij afvalwaterbehandeling. In afvalwatertoepassingen zouden deze gemodificeerde DMRB-bacteriën volgens wetenschappelijke literatuur zelfs in staat zijn elektriciteit op te wekken. De uitstoot van de zware ferro-industrie in de Gentse kanaalzone lijkt een mogelijke link met de verschijnselen in de jachthaven van Zelzate.
 - a) Werden er in de Gentse kanaalzone of in de regio rond de jachthaven van Zelzate omgevingsvergunningen uitgereikt waarin het gebruik van dergelijke (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën wordt toegestaan? Zo ja, graag een overzicht per bedrijf en voor welke toepassing(en) vergunning werd verleend.
 - b) Heeft de afdeling Handhaving sinds het bekendmaken van de aanwezigheid van deze (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën in het kanaal Gent-Terneuzen intussen reeds gerichte bedrijfscontroles uitgevoerd in de Gentse kanaalzone en rond de jachthaven van Zelzate teneinde enerzijds het gebruik op industriële schaal van dergelijke (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën in deze zones in kaart te brengen, en anderzijds na te gaan of dergelijke (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën doelbewust of accidenteel werden geloosd door bedrijven die deze bacteriën in hun productieproces(sen) gebruiken? Zo niet, waarom niet, en is de Vlaamse minister van Omgeving al dan niet van plan om dergelijke controleopdracht te geven aan haar handhavingsdiensten? Zo ja, graag een overzicht (incl. tijdstip en resultaat) van de reeds uitgevoerde en mogelijk nog geplande controles.
5. Volgens de Vlaamse minister van Mobiliteit vormen deze (mogelijk gemodificeerde) bacteriën geen rechtstreeks of onrechtstreeks gevaar voor de volksgezondheid.

Heeft het Agentschap Zorg en Gezondheid deze situatie intussen mee opgevolgd en onderzocht om inzicht te verwerven over mogelijke volksgezondheidsrisico's? Zo niet, waarom niet, en is de Vlaamse minister van Volksgezondheid al dan niet van plan om dergelijke controleopdracht te geven aan haar bevoegde diensten? Zo ja, wat zijn de resultaten van dit onderzoek? Bevestigen deze onderzoeksresultaten de stelling van de Vlaamse minister van Mobiliteit dat deze (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën geen rechtstreeks of onrechtstreeks gevaar voor de volksgezondheid vormen?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (763), Zuhal Demir (1071), Lydia Peeters (1609).

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 1609 van 11 augustus 2022

van **CARMEN RYHEUL**

1. Er is noch op een andere plaats in het Kanaal Gent Terneuzen noch op een andere waterloop of kanaal bacteriële corrosie vast gesteld.
2. De Hogere Zeevaartschool, de UGent - Vakgroep Biotechnologie en KU Leuven - Departement Chemische Ingenieurstechnieken hebben bij de Vlaamse overheid een aanvraag ingediend voor ondersteuning van het onderzoek "Corrosie door Microben: management in industriële omstandigheden (COMIC)" via het TETRA programma.

Het project COMIC (Corrosie door Microben) wil het risico op schade door MIC in de Kanaalzone Gent-Terneuzen in kaart brengen en zo meer leren over de oorzaken van het optreden van een uitbraak van de betrokken bacteriën. Dit moet toelaten om het risico op MIC-gerelateerde problemen verder in te schatten. Deze data bieden de betrokken overheden en de haven de mogelijkheid om aansluitend aan gerichtere monitoring te doen. Daarnaast toont het project in vijf demonstraties met welke technologie, de schepen en de infrastructuur van bedrijven het best kunnen worden beschermd tegen schade.

TETRA is een ondersteuningsprogramma van VLAIO, het Vlaams Agentschap voor innoveren en ondernemen, voor praktijkgericht onderzoek door hogescholen en geïntegreerde opleidingen in de universiteiten voor ondernemingen en non-profitorganisaties. De subsidie bedraagt maximaal 92,5% van de projectkost en er wordt een minimale cofinanciering van 7,5% vanuit de doelgroep gevraagd (via private middelen). Conform de voorschriften van het TETRA programma werd er door de aanvrager van de subsidie ook financiering gevonden bij de doelgroep. In dit geval brengen zij ongeveer 80.000 euro in. Het gaat in dit project over onder meer bedrijven in de Kanaalzone en het Vlaams-Nederlandse havenbedrijf North Sea Port. VLAIO subsidieert via het TETRA programma voor 444.000 euro. Het onderzoek start op 1/10/2022; de looptijd van het project bedraagt 2 jaar. De resultaten van het onderzoek worden in principe openbaar gemaakt.

3. Begin augustus 2021 werd in de jachthaven van het Vlaamse Zelzate versnelde corrosie vastgesteld op enkele jachten. Hierop is verschillende malen overleg georganiseerd tussen de Vlaamse overheid (MOW, VMM, De Vlaamse Waterweg), North Sea Port, de provincie Oost-Vlaanderen en het Nederlandse Rijkswaterstaat. Na verder onderzoek door de beheerders van het Kanaal Gent Terneuzen bleek er geen gelijkaardige schade op het Kanaal Gent-Terneuzen te zijn. Ook niet wat betreft haveninfrastructuur zoals damwanden, of aan de corrosiebescherming en rompen van andere schepen. Ook werden bij bedrijven geen gelijkaardige bacteriën vastgesteld.

In dit overleg werd ook de beschikbare kennis over bacteriële corrosie gedeeld.

4. Het departement Omgeving, noch de Vlaamse Milieumaatschappij waren betrokken bij de reeds doorgegangene onderzoeken. Ook bij nieuwe onderzoeken die nu worden opgestart op initiatief van het Vlaamse Agentschap Innoveren & Ondernemen (VLAIO) is mijn administratie niet betrokken. Het spreekt voor zich dat de resultaten nadien gedeeld zullen worden met voornoemde administraties.

Wat bedrijfscontroles inzake gebeurlijke lozingen betreft, is de afdeling Handhaving van het departement Omgeving op de hoogte van de problematiek in het kanaal Gent-Terneuzen. Er zijn nog geen bedrijfscontroles specifiek voor (mogelijk gemodificeerde) ijzervretende bacteriën uitgevoerd. Voor verdere mogelijke handhavende acties wacht ik de conclusies van de nieuwe studie af.

5. In augustus 2021 werd het Agentschap Zorg en Gezondheid reeds gecontacteerd door het Departement Mobiliteit en Openbare Werken van de Vlaamse Overheid, alsook door de Provincie Oost-Vlaanderen omtrent de gezondheidsimpact van microbieel geïnduceerde corrosie (MIC) van ijzer en staal in de jachthaven van Zelzate. Toen - en ook nu opnieuw - werd de wetenschappelijke literatuur over MIC overlopen en werd vastgesteld dat er geen melding wordt gemaakt van enige rechtstreekse gezondheidsimpact van MIC. Het is wel zo dat deze MIC-bacteriën een biofilm kunnen vormen en dat recreatie daardoor wat minder aangenaam kan zijn. In de biofilm zouden ook potentieel toxische bacteriën (*Pseudomonas*, *E. coli*, *S. aureus*) kunnen voorkomen. Er gebeurt geen captatie van water uit het Kanaal Gent-Terneuzen voor de productie van drinkwater, dus hier stelt zich geen volksgezondheidskundig probleem.

Het Agentschap Zorg en Gezondheid heeft bovendien geen weet van vergunningen voor het kanaal Gent-Terneuzen voor VLAREM vergunningsplichtige waterrecreatie, zijnde zwemmen, duiken, windsurfing of waterski, dus stelt er zich op dit vlak geen volksgezondheidskundig probleem. Indien er bijvoorbeeld wel zou worden gedaan aan kanovaren en suppen, blijft het contact met het water eerder beperkt en is er ook geen volksgezondheidskundig probleem.